

Концептуальні засади глобальної координації стратегій економічного розвитку

АНОТАЦІЯ. Статтю присвячено комплексному дослідженню сутності глобальної координації стратегій економічного розвитку, оцінці новітніх тенденцій координації та можливих сценаріїв. У статті систематизовано понятійний апарат, сформульовано авторське трактування змісту глобальної координації стратегій економічного розвитку. Визначено принципи побудови системи координації. Запропоновано типологію глобальної координації стратегій економічного розвитку, що враховує її рівні, напрями, характер, термін, форму і спеціалізацію. Здійснено періодизацію розвитку теорії координації. Досліджено еволюцію сутності глобальної координації економічних відносин. Визначено детермінанти координації стратегій економічного розвитку. На основі кількісної оцінки впливу офіційної допомоги з метою розвитку на світові показники економічного зростання, бідності та емисії вуглецю за період 1998–2019 рр. показано, що застосування допомоги розвитку потребує вдосконалення для підвищення її впливу на показники економічного зростання, зниження бідності та зменшення негативного впливу на довкілля. Продемонстровано, що офіційна допомога розвитку не корелює (коефіцієнти статистично не значимі) з показником ВВП на душу населення, часткою найбіднішого населення, емисії вуглецю на світовому рівні. Координаційні механізми та інструменти, які спрямовані на зміну структури економіки в бік посилення третинної сфери, економічних можливостей зростання державних витрат і підвищення продуктивності праці, відіграють важливу роль на світовому рівні у вирішенні екологічних і соціальних проблем у загальній стратегії сталого розвитку. У роботі показано глобальні координовані зусилля щодо скорочення розриву між країнами-лідерами й аутсайдерами економічного розвитку. Зазначено, що ефективність глобальної координації стратегій характеризується нерівномірністю у країнах із різним рівнем розвитку. Розвинені країни активно використовували можливості міжнародної координації для забезпечення сталого соціально-економічного розвитку, залучали всі доступні можливості з метою підвищення технологічного рівня своєї економіки, зокрема як офіційну допомогу розвитку, так й інші різноманітні канали пільгового фінансування. Наголошується, що у країн з низьким рівнем доходів залишається ризик відставання від розвинених країн, зважаючи на розрив в освоєнні технологічних інновацій. Виявлено й узагальнено геополітичні, організаційно-економічні і процедурно-технологічні проблеми дієвого функціонування традиційних інститутів глобальної координаційно-регулятивної архітектури. Обґрунтовано сценарії розвитку глобальної координації та перспективи координації стратегій економічного розвитку у форматі глобального управління. Запропоновано заходи з підвищення дієвості застосу-

¹ Гальперіна Любов Павлівна — кандидат економічних наук, професор, професор кафедри міжнародного менеджменту ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана». Сфера наукових інтересів: міжнародні економічні відносини, міжнародний менеджмент, глобальні засади сталого розвитку, економіка Китаю. Електронна адреса: galperina@kneu.edu.ua ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2452-2853>

² Киян Єгор Михайлович — кандидат економічних наук, асистент кафедри міжнародного менеджменту ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», експерт з економічних питань Міжнародного центру перспективних досліджень. Сфера наукових інтересів: Міжнародний менеджмент, міжнародні стратегії економічного розвитку. Електронна адреса: kyyanyegor@gmail.com ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0680-7388>

вання координаційних інструментів і прийняття обґрунтованих рішень у новітній багатофакторній парадигмі глобального управління.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: глобальна координація, соціально-економічний розвиток, глобалізація, економічне зростання, економічна співпраця, офіційна допомога з метою розвитку, Цілі сталого розвитку, Монтерейський консенсус, стратегії розвитку.

Вступ

Всеохоплюючі глобалізаційні процеси, з одного боку, дають нові можливості зростання і забезпечують високу динаміку соціально-економічного прогресу, а з другого — поглиблюють нерівномірність і диспропорційність розвитку, збільшують міжкрайові розриви. Науково-технологічні, виробничо-логістичні, інфраструктурні та соціальні асиметрії економічного розвитку в турбулентному середовищі загострюють існуючі та генерують нові ризики виникнення кризових явищ, процесів і шоків. Переважна орієнтація країн на реалізацію національних інтересів разом із недостатніми внутрішніми ресурсами у нейтралізації глобальних загроз мотивує їх до багаторівневої спільної координації державних політик і стратегій для сталого довгострокового і безпечного зростання. Дотримання балансу між національними і глобальними цілями у стратегіях економічного розвитку ускладнено в умовах недосконалості глобальної інституційно-регуляторної архітектури, її невідповідності сучасним реаліям.

Ефективна глобальна координація на основі принципів універсальності, солідарності та прозорості важлива й для системної модернізації економіки України, її ефективної євроінтеграції, підвищення конкурентоспроможності та досягнення порівнюваних із розвиненими країнами соціально-економічних стандартів. Отже, тема дослідження глобальної координації стратегій економічного розвитку є актуальною і науково та практично значущою.

Фундаментальні дослідження глобального управління та реінституціоналізації, глобальної координації та трансформації міжнародних стратегій економічного розвитку висвітлені в наукових працях вітчизняних і зарубіжних учених: В. Брансона, Дж. Френкеля та М. Гольдштейна³, Т. Кальченка, Д. Лук'яненка⁴, Л. Ринейської⁵, В. Сіденка⁶, Р. Уейда⁷,

³ William H. Branson, Jacob A. Frenkel and Morris Goldstein. *International Policy Coordination and Exchange Rate Fluctuations. The Coordination of Macroeconomic Policies*. University of Chicago Press. 1990.

⁴ Лук'яненко Д.Г., Кальченко Т.В. Стратегії глобального управління. *Міжнародна економічна політика*. 2008. № 1-2. С. 5-43.

⁵ Ринейська Л. С. (2018). Роль міжнародних організацій у формуванні міжнародних стратегій економічного розвитку. *Ефективна економіка*. 2018. №3. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/3_2018/56.pdf

⁶ Сіденко В. Р. (2017). Важкі дилеми оновлення глобальної інституційної архітектоники. *Економіка України*. 2017. № 4. С. 3-21.

⁷ Wade Robert Hunter. Global growth, inequality, and poverty: the globalization argument and the «political» science of economics. In: Ravenhill, John, (ed.) *Global political economy*. Oxford University Press. Oxford, UK, 2017. P. 319-355.

К. Шваба⁸, Д. Каррі, П. Левіна⁹, Т. Крістенсена, П. Логреїда¹⁰ та багатьох інших.

Потребують подальшого дослідження актуальних питань із визначення детермінант і критеріїв ефективності глобальної координації у парадигмі сталого розвитку.

Метою статті є комплексне дослідження процесів глобальної координації стратегій економічного розвитку, ідентифікація її ключових детермінант і новітніх тенденцій та розробка механізму ефективного використання інструментів координації стратегій для сталого економічного розвитку України.

Сутність і детермінанти координації у міжнародних економічних відносинах

Сучасні глобалізаційні процеси, попри переваги, які вони надають, характеризуються і певними суперечностями, одна з яких полягає у збільшенні соціально-економічного розриву між країнами. Така ситуація потребує гармонізації національних економічних інтересів, політик і дій для захисту більш слабких партнерів¹¹, зокрема за допомогою координації світогосподарського розвитку.

Сутність терміна «координація» розкривається через трактування латинських слів, від яких походить: *coordinatio*, що перекладається як «упорядкування», і *coordinare* — «розташовувати у порядку».

Сучасні словники пропонують таке тлумачення терміна «координація»:

- спільна дія різних людей, інституцій або речей працювати разом для досягнення певної мети чи ефекту;
- спрямування дії на те, щоб досягти організованості учасників певного процесу;
- організація ефективної співпраці різних видів діяльності або людей;
- діяльність з організації окремих речей, щоб вони працювали разом;
- узгоджена дія за призначенням;
- узгодженість рухів, дій;
- погодження, зведення до відповідності, встановлення взаємозв'язку, контакту ... між діями, поняттями і та ін.;

⁸ Klaus Schwab, Thierry Malleret. COVID-19: The Great Reset. Forum Publishing. 2020. P. 110.

⁹ Currie D., Levine P., (2002). The Panorama of Economic Thought in the Late Twentieth Century: in 2 vol. *International Coordination of Macroeconomic Policies*. 2002. Vol. 1.

¹⁰ Christensen T., L'Égreid P. Governance coordination capacity and quality does wicked policy areas matter? Stein Rokkan Centre for Social Studies. *Working Paper*. 2018. No. 5.

¹¹ Лук'яненко Д.Г., Кальченко Т.В. Стратегії глобального управління. *Міжнародна економічна політика*. 2008. № 1-2. С. 5-43.

– результативний стан спільної роботи; співпраця; синхронізація^{12, 13, 14, 15}.

При цьому зміст терміна «координація» передбачає, що суб'єкти перебувають у «стані рівності за рівнем чи владою», є «рівними за рангом чи порядком; не підлеглими». Також це «прихована сила, яка пов'язує всі інші функції управління». Координацію розглядають і «як загально-організаційну функцію» управління¹⁶. З позицій управління це визначення тлумачать як «цілеспрямоване узгодження підрозділів, ролей, відповідальності та зусиль для досягнення спільної мети»¹⁷, «коригування дій і рішень організації для досягнення поставлених цілей»¹⁸, «упорядкованих взаємозв'язків між організаціями, ділянками та учасниками виробництва й управління з метою узгодження дій щодо реалізації рішень, об'єднання спільних зусиль у вирішенні загальних завдань»¹⁹. Іншими словами, автори виокремлюють наявність цілей (мети / завдання) і потребу в узгодженні дій між різними суб'єктами щодо їх досягнення. Такий підхід характерний вітчизняним науковцям стосовно міждержавних відносин^{20, 21}, де наголошується, що на глобальному рівні управлінсько-регулятивний вплив, зокрема, «на людські ресурси повинен мати координаційний характер»²².

У державному управлінні, як зазначає Д. Аблязов, цей термін застосовується не тільки коли виникає потреба у погоджувальних діях, щоб досягти поставленої мети деякими інституціями, а й коли є інституція, яка наділена координаційними повноваженнями щодо них²³. Звідси автор виокремлює три основні складові як передумову застосування терміна «координація»: наявність мети / завдань; потреба в узгодженні дій інституцій,

¹² Noah Webster. An American dictionary of the English language. Rulon-Miller Books, 2011.

¹³ Noah Webster. An American dictionary of the English language. Rulon-Miller Books, 2011.

¹⁴ Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.). Уклад. і гол. ред. В. Т. Бусел. Київ; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2005. 1728 с. URL: <https://slovnnyk.ua/index.php?sword=%D0%BA%D0%BE%D0%BE%D1%80%D0%B4%D0%B8%D0%BD%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F>

¹⁵ Century Dictionary. Coopt to Coot. Vol. II. P. 1251.

¹⁶ Бандурка О.М. (2004). Теорія і практика управління органами внутрішніх справ України: монографія. Харків: НУВС, 2004.

¹⁷ Christensen T., L'Eg Reid P. Governance coordination capacity and quality does wicked policy areas matter? Stein Rokkan Centre for Social Studies. Working Paper. 2018. No. 5.

¹⁸ Кооп С., Лодж М. Exploring the co-ordination of economic regulation. J Eur Publ Policy. 2014. Vol. 21(9). P. 1311–1329.

¹⁹ Білоус В. Т. Договори як правова основа координації в управлінні правоохоронними органами України по боротьбі з економічною злочинністю. Вісник Хмельницького інституту регіонального управління і права. 2003. № 1 (5). С. 173.

²⁰ Гнidyок Н. А. (2010). Механізм координації політики європейської інтеграції в системі державно-управлінських відносин. *Актуальні проблеми державного управління*. 2010. № (2). С. 62-72.

²¹ Бублій М. П. (2013). Координація діяльності органів державної влади під час здійснення контрольних функцій. *Теорія та практика державного управління*. 2013. № (3). С. 16-24.

²² Сардак С. Е. (2012). Глобальна координація розвитку людських ресурсів. *Економіка та держава*. 2012. № 10.

²³ Аблязов Д. Е. (2011). Взаємодія та координація в державному управлінні. *Право і безпека*. 2011. № (5). С. 40.

яких стосується дана мета, й існування інституції з координаційними повноваженнями. Також Д. Аблязов наголошує на кількісній характеристиці координації, яка, на його думку, передбачає залучення як мінімум трьох учасників (щонайменше два рівнозначні суб'єкти, які координують свої дії, та один з координаційними повноваженнями щодо них)²⁴.

З цим складно погодитись, оскільки окрема інституція може координувати власні дії у досягненні мети, визначеної інституцією з координаційними повноваженнями. Прикладом може слугувати узгодження кожною країною стратегій економічного розвитку відповідно до Цілей сталого розвитку (ЦСР), окреслених Порядком денним сталого розвитку до 2030 року в Резолюції Генеральної Асамблеї ООН²⁵. Зокрема, кожна країна встановлює власні індикатори досягнення ЦСР, тоді як на глобальному рівні визначено загальні цільові показники.

У науковому дискурсі поширено концепцію про ототожнення понять «координація», «кооперація» і «взаємодія». Українські та іноземні науковці акцентують увагу на необхідності розмежування цих понять^{26, 27, 28}. Існує чітка різниця між ними, оскільки координація — це упорядкована організація зусиль для забезпечення єдності дій у разі реалізації спільних цілей; кооперація вказує на добровільність колективних зусиль у досягненні певної мети; взаємодія — це універсальні відносини між суб'єктами у домаганні як спільних, так і власних цілей і без окреслених цілей. Кооперація може виявитись необхідною умовою у координації, проте координація не обов'язково з'являється в результаті такої взаємодії (табл. 1).

Таблиця 1

ВІДМІННОСТІ МІЖ ТЕРМІНАМИ «КООРДИНАЦІЯ», «КООПЕРАЦІЯ» І «ВЗАЄМОДІЯ»

Зріз	Координація	Кооперація	Взаємодія
Значення	Упорядкована організація зусиль для досягнення спільних цілей	Спільні дії для досягнення спільних цілей	Універсальні відносини між суб'єктами для досягнення як спільних, так і власних цілей, так і без окреслених цілей

²⁴ Аблязов Д. Е. (2011). Взаємодія та координація в державному управлінні. *Право і безпека*. 2011. № (5). С. 41.

²⁵ *Порядок денний сталого розвитку до 2030 року*. Резолюція Генеральної Асамблеї ООН. 25 вересня 2015 року. URL: <http://sdg.org.ua/ua/resources-2/344-2030-2015> (дата звернення: 05.10.2020).

²⁶ Prachi Juneja. Coordination and Cooperation by Management Study Guide: офіційний сайт. URL: <https://www.managementstudyguide.com/coordination.htm> (дата звернення: 05.10.2020).

²⁷ Ключев О. М. (2011). Проблеми розмежування понять координація і взаємодія в управлінській науці та практичній діяльності органів внутрішніх справ. *Право і безпека*. 2011. № (3). С. 76-80.

²⁸ Аблязов Д. Е. (2011). Взаємодія і координація у державному управлінні. *Право і безпека*. 2011. № (5). С. 39-42.

Закінчення табл. 1

Зріз	Координація	Кооперація	Взаємодія
Сфера дії	Ширша за співробітництво і включає також гармонізацію групових зусиль	Частина координації	Складовою координації та кооперації
Процес	Функцію координації виконує найвищий менеджмент або інституція з координаційними повноваженнями	Функцію кооперування виконують суб'єкти будь-якого рівня	Функції взаємодії виконують суб'єкти будь-якого рівня
Вимоги	Працівникам і підрозділам потрібна координація незалежно від виконуваної роботи	Узгодження завдань та індикаторів їх виконання для досягнення спільних цілей	Може мати як упорядкований, так і не упорядкований характер
Відносини	Офіційні та неофіційні	Офіційні	Офіційні та неофіційні
Свобода	Добровільність на упорядкування зусиль для досягнення спільних цілей є ключовою	Передбачає договірні відносини для досягнення спільних цілей і не є ключовою	Може мати як добровільний, так і примусовий характер, не є ключовою
Підтримка	Шукає всебічної підтримки зацікавлених сторін	Співпраця без координації є безрезультатною і може призвести до незбалансованого розвитку подій	Універсальність відносин не залежить від підтримки

Джерело: адаптовано авторами^{29, 30}.

Передумови виникнення теорії координації як окремого напрямку економічної думки простежені в працях учених, які репрезентують основні концепції економічних учень.

²⁹ Prachi Juneja. "Coordination and Cooperation" by Management Study Guide: офіційний сайт. URL: <https://www.managementstudyguide.com/coordination.htm> (дата звернення: 05.10.2020).

³⁰ Аблязов Д. Е. (2011). Взаємодія і координація в державному управлінні. *Право і безпека*. 2011. № (5). С. 39-42.

Можна виокремити такі періоди розвитку теорії координації³¹:

– *класичний період* (від 1750-х до 1867 рр.). У цей проміжок часу з'явилися перші уявлення про координацію економічних процесів, які формувалися в умовах нерегульованих ринкових процесів і були пов'язані з такими поняттями, як «риннок», «конкуренція», «суб'єкт» і «держава». У працях економістів класичної економічної школи відображено механізми ринкової координації на основі вільної торгівлі (free trade) і деякі можливості скоординованих дій в умовах laissez faire;

– *період золотого стандарту* (від 1867 до 1936 рр.). Другий період сформувався в умовах обмеженості ресурсів, інформації та очікувань, збільшення взаємозалежності країн та інтенсифікації міжнародних економічних процесів. На основі рівноважного аналізу маржиналісти пропонували координувати взаємозв'язок і взаємозалежності економічних процесів за допомогою математичного аналізу для зниження невизначеності. При цьому передбачалося, що за монополістичного розвитку економіки децентралізовані процеси приводяться до рівноваги координацією дій суб'єктів;

– *період золотовалютного стандарту* (від 1937 до 1970 рр.). Відбувалося посилення взаємозалежності світових економічних процесів і ролі держави щодо взаємодії суб'єктів міжнародної економіки, впровадження концепцій функціональної та неофункціональної інтеграції, поглиблення регіональної економічної взаємодії, інституційно-правових засад міжнародної торгівлі (створення ГАТТ). Цей період одночасно вміщує дві економічні теорії – кейнсіанську і монетарну, у яких розглядалися взаємодія і взаємозалежність економічних процесів під впливом держави і кредитно-грошової політики, а держава вважалася головним координатором економічних процесів;

– *інституціональний період* (від 1970 до 2008 рр.). Цей період характеризувався становленням архітектури глобальної координації, домінуванням концепцій стосовно проблем ресурсної конкуренції, заборгованості країн, що розвиваються, неповноти інформації та невизначеності. На цьому етапі поява нових економічних теорій, зокрема теорії ігор, підтвердила необхідність розвитку теорії координації;

– *трансформаційний період* (від 2008 р. і донині). Відбувається послаблення позицій глобальних інституцій, їх неспроможність дієво реагувати на нові і наявні глобальні виклики (світова економічна криза, пандемія, асиметрії розвитку), формування нових теоретичних засад глобальної координації.

Слід зазначити, що більш ранні періоди світового розвитку характеризувалися ієрархічністю відносин, наприклад між колоніальними імпе-

---

³¹ Киян С.М. Глобальна координація стратегій економічного розвитку: автореф. дис... к-та екон. наук спец. 08.00.02. Київ: Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана, 2021.

ріями та колоніями, що переважно суперечило добровільності і непримусовості координації та більше відповідало дефініції «субординація», і тому ці періоди були залишені поза увагою.

Для розуміння сутності координації в аспекті даної теми, слід розглянути її безпосередньо з позицій взаємодії основних суб'єктів міжнародних відносин. Зокрема, В. Бренсон, Дж. Френкель і М. Гольдштейн³² визначили міждержавну координацію як добровільне прийняття різними країнами зобов'язань і спільних правил у сфері економічних відносин на підставі компромісів і домовленостей, які можуть мати дво- і багатосторонні форми.

Міжнародна координація економічної політики у доповіді «Групи Тридцяти»³³ трактується як процес, згідно з яким «країни змінюють свою економічну політику у такий спосіб, щоб мати взаємну вигоду, зважаючи на міжнародні економічні відносини».

Досліджуючи міжнародну координацію економічної політики, Д. Каррі та П. Левін³⁴ визначають її як спільні коригувальні заходи національної економічної політики зацікавленими сторонами для спільного регульовального впливу на економічні процеси на міжнародному або регіональному рівнях.

Звідси варто розглядати глобальну координацію стратегій економічного розвитку як комплексний процес добровільного узгодження намірів, планів і дій суб'єктами міжнародних економічних відносин у турбулентному середовищі, що генерує синергетичні ефекти у досягненні спільних цілей, або у запобіганні та нівелюванні планетарних ризиків і загроз³⁵.

Система глобальної координації має ґрунтуватися на таких принципах:

- *науковості* — застосування науково перевірених підходів глобального управління, які відповідають сучасному рівню розвитку світогосподарської системи, ґрунтуючись на аналізі причинно-наслідкових зв'язків процесів і подій;
- *універсальності* — передбачає, що система координує широке коло відносин економічного, соціального та екологічного характеру; застосовується уніфікована система норм і правил до учасників глобальної інституційної системи;
- *солідарності* — єдність інтересів, цілей і взаєморозуміння суб'єктів глобальної економіки;

³² William H. Branson, Jacob A. Frenkel and Morris Goldstein. International Policy Coordination and Exchange Rate Fluctuations. The Coordination of Macroeconomic Policies. University of Chicago Press. 1990.

³³ Coordination of National Economic Policies. Group of Thirty Occasional Paper. 1981. No 7.

³⁴ Currie D., Levine P. (2002). «The Panorama of Economic Thought in the Late Twentieth Century»: in 2 vol. International Coordination of Macroeconomic Policies. 2002. Vol. 1.

³⁵ Киян С.М. Глобальна координація стратегій економічного розвитку: автореф. дис... к-та екон. наук спец. 08.00.02. Київ: Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана, 2021.

- *транспарентності* — відкритість координаційної політики і рішень для задоволення інтересів людства; забезпечення всебічної та правдивої поінформованості учасників координованої системи;
- *гнучкості* — оперативність й адекватність реагування на проблеми та виклики; делегування необхідних повноважень на різні рівні інституційної архітектури;
- *адаптивності* — здатність системи пристосовуватися до показників розвитку та вимог суб'єктів системи;
- *сталості* — орієнтація на стійкий економічний розвиток усіх учасників глобальної економіки у досягненні спільних цілей;
- *безпеки* — передбачає збалансований розвиток національних, регіональних і глобальних систем; забезпечення передбачуваності явищ і процесів для мінімізації ймовірних загроз³⁶.

Як слідує з зазначеного вище, координація — ключовий фактор ефективності взаємодії суб'єктів міжнародної економіки та є необхідною на всіх етапах прийняття рішень ними з метою спільного регулювання глобальних процесів і протистояння наростаючим викликам та загрозам. У табл. 2 наведено типологію глобальної координації стратегій економічного розвитку.

Таблиця 2

ТИПОЛОГІЯ ГЛОБАЛЬНОЇ КООРДИНАЦІЇ СТРАТЕГІЙ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Критерій типізації	Тип глобальної координації
Напрямок	Горизонтальна, вертикальна
Рівень	Обмін інформацією, взаємоузгоджена політика, спільна дія
Характер	Постійна, тимчасова, ситуативна
Термін	Короткострокова, середньострокова, довгострокова
Форма	Заснована на правилах, дискреційна форма
Спеціалізація	Із загальних питань, зі спеціальних питань
Відносини	Офіційна / формальна, неформальна

Джерело: власна розробка авторів.

Сучасні глобалізаційні процеси світової економіки посприяли появі не лише позитивних, а й негативних тенденцій у розвитку окремих країн. Зокрема, поглибились наявні диспропорції соціально-економічного зростання країн, відсутні тренди зменшення або хоча б вирівнювання розри-

³⁶ *Киян С.М.* Глобальна координація стратегій економічного розвитку: дис... к-та екон. наук, спец. 08.00.02. Київ: Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана, 2020.

ву між розвиненими і бідними країнами, незважаючи на спільні намагання суб'єктів глобальної економіки зарадити ситуації.

У дослідженні Р. Вейда³⁷ зазначено, що середній дохід країн Глобального Півдня з приблизно 85 % усього світового населення усе ще становить близько 15 % від доходу країн Глобальної Півночі. Так, середній дохід десяти найбагатших країн порівняно з найбіднішими десятима виріс із 33 разів у 1960 р. до майже 120 разів у 2010 р. Ця інформація свідчать про слабкість міжкраїнової конвергенції в контексті показників їх соціально-економічного розвитку.

Згадані асиметрії розвитку в кінцевому підсумку можуть негативно вплинути не лише на країни, що розвиваються, а й безпосередньо створювати довгострокові виклики для розвинених країн — через системну міграцію, збільшувані потреби у фінансовій допомозі, постійне навантаження на системи соціального страхування, зростаюче соціальне напруження.

Проведення ефективних механізмів вирівнювання таких асиметрій способом координації стратегій і політик соціально-економічного розвитку країн завжди лишалося актуальним завданням для забезпечення сталого довгострокового зростання в умовах глобалізації. У 1980-х роках питання глобальної координації почало привертати дедалі більше уваги і набуло нових вимірів завдяки структурним змінам і новим проблемам глобального середовища, серед яких можна виділити:

- значно зросла взаємозалежність національних економік та політик через розширення торговельних потоків, інтернаціоналізацію фінансового сектора й зростання обсягів транснаціонального виробництва;
- колишня гегемоністична роль економіки США помітно зменшилась, хоча й втримала важливе значення;
- дерегуляція та лібералізація товарних і фінансових потоків;
- спостерігалися значні коливання і розбіжності валютного курсу, особливо долара, що супроводжувалося суттєвими порушеннями рівноваги платіжного балансу і протекціоністськими тенденціями;
- бізнес відреагував на такі зміни розробленням глобальних або багатонаціональних корпоративних стратегій;
- розвиток більш систематичного підходу до проблем економічної політики, впровадження методів теорії ігор у теорію відкритої економіки надали необхідні інструменти для аналізу проблем міжнародної координації стратегій економічного розвитку³⁸.

Роль координації як нового інструменту підвищилась після переходу країн світу до режиму гнучких валютних курсів у першій половині 1970-х

---

³⁷ *Wade Robert Hunter*. Global growth, inequality, and poverty: the globalization argument and the “political” science of economics. In: Ravenhill, John, (ed.) *Global political economy*. Oxford University Press, Oxford, UK, 2017. P. 319-355.

³⁸ *Киян С.М.* Глобальна координація стратегій економічного розвитку: дис... к-та екон. наук, спец. 08.00.02. Київ: Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана, 2020.

років. Така ситуація була викликана тим, що розширені можливості та нові підходи до регулювання підвищили рівень зовнішньої невизначеності. Важливим стимулом для міжнародного економічного співробітництва та координації стала втрата можливості прийняття рішень у рамках країни, властива Бреттон-Вудській системі обмінних курсів.

Другим чинником стала рецесія 1974–1975 рр., після якої суттєво погіршилися економічні показники промислових країн. Порушення балансів поточних рахунків і слабкість ключової валюти свідчили про зовнішню неврегульованість дій. Це підштовхувало країн-лідерів до спільних скоординованих зусиль.

Втім попри координаційні зусилля, розрив за економічним розвитком між країнами не скорочувався і перерозподіл ресурсів відбувався на користь розвинених країн, що вказувало про відносну низьку ефективність координаційних заходів.

Важливим етапом, спрямованим на мінімізацію і подолання згаданих тенденцій, стало затвердження Порядку денного 2030³⁹ і прийняття «Монтерейського консенсусу»⁴⁰ під егідою ООН. Ці документи стали окремим ґрунтовним базисом для координації. В них визначалося, що розвинені країни повинні сприяти країнам, що розвиваються, у досягненні міжнародних цілей у сфері економічного зростання шляхом надання останнім належної технічної та фінансової допомоги.

Таким чином, «Монтерейський консенсус» ознаменував нові основи договору, кооперації та взаємодії між країнами, що розвиваються, і розвиненими країнами. У свою чергу «Вашингтонський консенсус» вибудував інституційний каркас координаційної інфраструктури, який характеризувався певною недосконалістю.

Проведений Є. Кияном емпіричний аналіз⁴¹ підтверджує таке:

- ефективність глобальної координації стратегій характеризується нерівномірністю у країнах із різним рівнем розвитку. Виявлено значний вплив координаційних зусиль розвинених країн щодо офіційної допомоги з метою сталого розвитку на такі аспекти діяльності країн-бенефіціарів, як обсяг високотехнологічного експорту, бюджетний дефіцит / профіцит, державний борг, зовнішня заборгованість і сальдо поточного рахунку;
- ідентифіковано недостатній рівень обсягів ресурсів і витрат для досягнення Цілей сталого розвитку незалежно від рівня доходу на душу населення, що обумовлює переорієнтацію економік з кількісного (екстенсивного) на більш якісний (інтенсивний) шлях;

³⁹ *Порядок денний сталого розвитку до 2030 року*. Резолюція Генеральної Асамблеї ООН, 25 вересня 2015 року. URL: <http://sdg.org.ua/ua/resources-2/344-2030-2015> (дата звернення: 05.10.2020).

⁴⁰ *Монтерейський консенсус*: Міжнародна конференція з фінансування розвитку. Організація Об'єднаних Націй 18-22 березня 2002 року. URL: https://www.un.org/tu/documents/decl_conv/declarations/monterey.shtml (дата звернення: 05.10.2020).

⁴¹ Киян С.М. Глобальна координація стратегій економічного розвитку: дис... к-та екон. наук спец. 08.00.02. Київ: Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана, 2020.

• застосування такого інструменту глобальної координації, як офіційна допомога розвитку спричиняє підвищення рівня технологічності експорту країни. Оцінка показників країн, що розвиваються, показала пряmolінійні взаємозв'язки між офіційною допомогою розвитку та обсягами високотехнологічного експорту.

Отже, результати дослідження підтверджують потребу у залученні як офіційної допомоги розвитку, так і інших різноманітних каналів пільгового фінансування, що є украй важливим для країн, у яких практично відсутні інструменти державного стимулювання структурних зрушень. Шлях досягнення успіху координації може виявитися складним, зважаючи на розрив в освоєнні технологічних інновацій і на те, що не завжди країнам, що розвиваються, вдається залучити конче потрібні фінансові ресурси через недоліки світової інституційної архітектури.

Проте у літературі недостатньо розкритим залишається аналіз ефективності механізмів подолання проблем людства і вирівнювання асиметрій розвитку шляхом координації стратегій та політик соціально-економічного розвитку країн для забезпечення сталого довгострокового зростання в умовах глобалізації через інструмент офіційної допомоги розвитку. Відповідно, варто розглянути на загальносвітовому рівні вплив допомоги розвитку на ключові параметри сталого економічного зростання.

Нами було проаналізовано вплив допомоги розвитку та інших чинників на окремі світові показники сталого економічного зростання. З цією метою за допомогою кореляційного аналізу здійснено кількісну оцінку та виявлено напрям взаємовпливу окремих показників сталого економічного зростання на світовому рівні.

Серед численних показників сталого економічного зростання на світовому рівні нами, з урахуванням попередніх досліджень за даною тематикою^{42, 43} обрано такі: темп зростання ВВП на душу населення, частка найбіднішого населення у загальній чисельності населення (за критерієм денного бюджету 1,9 дол. США), структура економіки (частки промисловості, сільського, лісового, рибного господарства та послуг у ВВП), величини емісії вуглецю на ВВП, частку витрат у ВВП та частка офіційної допомоги з метою розвитку (ДР) у ВНД.

Для розрахунку обрано 22 спостереження у період 1998–2019 рр. включно, оскільки даний період містить основні кризові явища на макро-регіональному і світовому рівнях, коли країни світу найбільше потребували глобальної згуртованості у застосуванні координаційних механізмів (азійську кризу 1998 року, світову фінансово-економічну кризу та реце-

---

⁴² Galperina L.P., Girenko A.T., Mazurenko V.P. The Concept of Smart Economy as the Basis for Sustainable Development of Ukraine. *International Journal of Economics and Financial Issues (IJEFI)*. 2016. Vol 6. No. 8S. Pp. 307-314. (SCOPUS).

⁴³ Denysiuk S., Galperina L. (2017). Green Industrial Development in Ukraine. *Industrial Policy and Sustainable Growth*. Editors: Murat Yülek. Springer. 26 p. ISBN: 978-981-10-3964-5 (Print).

сію внаслідок пандемії ковід-19). Розрахунки виконано на основі даних Світового Банку⁴⁴. Результати кореляційного аналізу у вигляді коефіцієнтів кореляції та їх статистичної значущості подано у табл. 3.

Таблиця 3

**КОРЕЛЯЦІЙНА МАТРИЦЯ ОЦІНКИ ВЗАЄМОВПЛИВУ ДОПОМОГИ РОЗВИТКУ
Й ОКРЕМИХ СВІТОВИХ ПОКАЗНИКІВ СТАЛОГО ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ
У ПЕРІОД 1998–2019 рр.**

		Темп зростання ВВП / для населення	Частка бідних	CO ₂ емісія	Частка ДР у ВНД	ВВП на 1 зайнятого	Частка витрат у ВВП	Частка СГ у ВВП	Пром. у ВВП	Частка послуг ВВП
Темп зростання ВВП / для населення	К	1	0,051	-0,005	-0,245	-0,039	-0,385	0,048	0,240	-0,236
	Зн0		0,820	0,982	0,272	0,864	0,077	0,832	0,282	0,291
Частка бідних	К	0,051	1	0,719**	-0,306	-0,980**	-0,775**	0,936**	0,868**	-0,945**
	Зн0	0,820		0,000	0,166	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
CO ₂ емісія	К	-0,005	0,719**	1	-0,134	-0,795**	-0,331	0,550**	0,848**	-0,783**
	Зн0	0,982	0,000		0,553	0,000	0,132	0,008	0,000	0,000
Частка ДР у ВНД	К	-0,245	-0,306	-0,134	1	0,272	0,369	-0,298	-0,272	0,319
	Зн0	0,272	0,166	0,553		0,221	0,091	0,178	0,220	0,148
ВВП на одного зайнятого	К	-0,039	-0,980**	-0,795**	0,272	1	0,710**	-0,897**	-0,902**	0,946**
	Зн0	0,864	0,000	0,000	0,221		0,000	0,000	0,000	0,000
Частка витрат у ВВП	К	-0,385	-0,775**	-0,331	0,369	0,710**	1	-0,777**	-0,700**	0,800**
	Зн0	0,077	0,000	0,132	0,091	0,000		0,000	0,000	0,000
Частка СГ у ВВП	К	0,048	0,936**	0,550**	-0,298	-0,897**	-0,777**	1	0,716**	-0,857**
	Зн0	0,832	0,000	0,008	0,178	0,000	0,000		0,000	0,000
Пром. у ВВП	К	0,240	0,868**	0,848**	-0,272	-0,902**	-0,700**	0,716**	1	-0,969**
	Зн0	0,282	0,000	0,000	0,220	0,000	0,000	0,000		0,000
Частка послуг ВВП	К	-0,236	-0,945**	-0,783**	0,319	0,946**	0,800**	-0,857**	-0,969**	1
	Зн0	0,291	0,000	0,000	0,148	0,000	0,000	0,000	0,000	

**Кореляція значима на рівні 0,01.

*Кореляція значима на рівні 0,05.

с. Кількість спостережень N = 22.

Джерело: розраховано авторами за даними Світового банку⁴⁵.

⁴⁴ World Bank Open Data. Free and open access to global development data. URL: <https://data.world-bank.org/indicator>

⁴⁵ World Bank Open Data. Free and open access to global development data. URL: <https://data.world-bank.org/indicator>

З урахуванням шкали Чеддока інтерпретовано здобуті значення щільності зв'язку. Так, ані ВВП на душу населення, ані на бідність, ані на емісію вуглецю на світовому рівні офіційна допомога розвитку не впливає (коефіцієнти статистично незначимі). З часткою найбіднішого населення світу має високий негативний коефіцієнт кореляції частки державних витрат у ВВП і дуже високий негативний коефіцієнт кореляції ВВП на одного зайнятого і частки послуг у ВВП. Іншими словами, у разі зростання частки державних витрат і підвищення продуктивності праці прогресивні зміни структури економіки частка найбіднішого населення світу скорочуються. Спостерігається високий коефіцієнт кореляції між часткою найбіднішого населення з величиною емісії та дуже високі позитивні коефіцієнти кореляції з часткою сільського, лісового, рибного господарства і промисловості.

Таким чином, результати кореляційного аналізу дають змогу констатувати про неефективність допомоги розвитку на глобальному рівні й безпосередній вплив інших координаційних механізмів та інструментів, які спрямовані на зміну структури економіки в бік посилення третинної сфери, зростання державних витрат і підвищення продуктивності праці для вирішення екологічних і соціальних проблем у загальній стратегії сталого розвитку.

Недоліки та перспективи глобальної координації економічного розвитку

Координаційні зусилля розвинених країн з метою сталого розвитку продемонстрували чималий вплив на різноманітні аспекти діяльності країн. Проте в Україні не сталося помітних структурних зрушень ключових показників, з приводу яких відбувається координація сталого розвитку. Серед ключових індикаторів доволі проблемними залишаються коефіцієнти високотехнологічності експорту, охорони здоров'я, викидів у повітря, продуктивності економіки, державного боргу, стану платіжного балансу, кількості безробітних. Це може свідчити про недостатнє використання Україною можливостей глобальних координаційних інструментів і про упущення в національній стратегії економічного розвитку.

Такі тенденції зумовлені недоліками координації як процесу на глобальному рівні, так і проблемами, з якими міжнародні організації мають справу під час прийняття координованих рішень. Ураховуючи це, слід виокремити таку проблематику щодо координації з питань розвитку⁴⁶:

- недоліки глобальної координації як процесу на глобальному рівні: локальне мислення країн, національні захисні заходи, значні дефекти

---

⁴⁶ *Киян С.М.* Глобальна координація стратегій економічного розвитку: автореф. дис. ... к-та екон. наук спец. 08.00.02. Київ: Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана, 2021.

функціонування глобальних ринків і економічної політики, епізодичний і регіональний характер координації, відсутність довіри між суб'єктами глобальної економіки, різний погляд на стратегії розвитку, політичні й конституційні обмеження в країнах, невизначеність щодо того, який підхід до координації використовувати;

• упущення міжнародних організацій під час прийняття координованих рішень: складна інституціональна архітектура системи глобальної координації, значна різниця у спроможності міжнародних організацій приймати рішення через різну кількість держав — учасниць міжнародних організацій, неоднорідність інтересів і складні правила прийняття рішень, зростання ролі лобізму та політичного аспекту, різні обставини та економічний стан країн-членів, непостійність режиму функціонування, невизначена інституційно-правова база та неформальний статус міжнародних організацій.

З метою кращої залученості до глобальної координаційної інфраструктури та розширення можливостей у розробленні ефективної стратегії економічного розвитку України необхідно вжити такі кроки⁴⁷:

- взаємовигідну адаптацію та імплементацію європейських норм і стандартів згідно з Угодою про асоціацію між Україною та ЄС;
- ціннісно-орієнтоване розроблення концептуально нових засад національної стратегії розвитку;
- встановлення критеріїв сталого розвитку в усіх галузевих стратегіях і моніторинг їх досягнення за встановленими критеріями (конкретність, вимірюваність, відповідальність виконавця, реалістичність, обмеженість у часі);
- посилення інституційної співпраці з суб'єктами міжнародних економічних відносин;
- покращення інфраструктури регулювання і нагляду;
- розвиток прозорості як умови розширення наявних каналів міжнародного фінансування сталого зростання;
- підвищення результативності використання офіційної допомоги розвитку;
- ресурсне забезпечення екологічного, соціального та економічного елементів стратегій;
- впровадження організаційно-інфраструктурних, фінансово-економічних і політико-правових нововведень у підходах в управлінні державою;
- імплементація соціально орієнтованих діджитал-моделей управління;
- обов'язковий моніторинг і контроль ефективності результатів реалізації стратегій і координації показників з іншими суб'єктами світового господарства.

---

⁴⁷ *Киян С.М.* Глобальна координація стратегій економічного розвитку: автореф. дис... к-та екон. наук спец. 08.00.02. Київ: Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана, 2021.

Для підвищення ефективності глобальних координаційних зусиль на глобальному рівні варто звернути увагу на таке⁴⁸.

- Сьогодні координація на глобальному рівні представлена переважно на рівні інформаційного обміну. І отже, не використовуються дієвіші типи координації, як, наприклад, взаємоузгоджена політика і спільні дії. Найлегший тип координації як обмін інформацією не вимагає того, щоб країни координували політику.

- Повинні дотримуватися переважно симетричні зобов'язання кожної зі сторін, що бере участь в координаційній угоді. При цьому такі угоди не мають ставити у виняткову позицію одну зі сторін (наприклад, США у випадку Бреттон-Вудської системи).

- Рішення, прийняті міжнародною організацією, згодом повинні втілюватися на національному рівні самими державами-членами, а не органами, що належать міжнародній організації. Ця особливість веде до того, що рішення можуть бути впроваджені та застосовуватись по-різному серед різних країн.

- Перспективним вбачається сприяння інноваціям і взаємній координації у фінансовій системі, управлінні, виробничій сфері і, власне, у банківському нагляді⁴⁹.

- Нині 80 % фіскальних стимулів впроваджують розвинені країни, а в цей час країни, що розвиваються, відчувають нестачу ресурсів для того, щоб вжити потрібних заходів для своїх економік⁵⁰.

Розглядаючи перспективи координації економічного розвитку, варто виокремити і розглянути такі сценарії розвитку глобальної координації⁵¹.

Проактивний сценарій передбачає певну деглобалізацію в традиційному її розумінні, горизонтальний характер координаційної взаємодії, її переміщення з глобального на регіональний і національний рівні, домінування концепції «Великого перезавантаження» і зменшення ролі міжнародних організацій через недоліки їх функціонування; поступову модернізацію світової інституційної архітектури; усвідомлення країнами детермінованості сталого розвитку і цілеспрямованість висхідної координації; багатополлярність і мережевість.

Хвилеподібний сценарій реконфігурації світової інституційної інфраструктури, що передбачає почергову зміну еволюції та регресу ролі окремих міжнародних організацій або їх груп, посилення та послаблення їх впливу. За таким сценарієм, першими реконструюються глобальні ор-

⁴⁸ Киян С.М. Глобальна координація стратегій економічного розвитку: автореф. дис... к-та екон. наук спец. 08.00.02. Київ: Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана, 2021.

⁴⁹ Субочев О.В., Киян С.М. Методичні підходи оцінювання надійності банку в контексті глобальної координації систем банківського нагляду. Інвестиції: практика та досвід. 2020. № 19-20. С. 103-109.

⁵⁰ Policy challenges. Global Policy Model: An application / Coordinated and uncoordinated policy measures as the global financial crisis intensifies. Extract from World Economic Situation and Prospects. 2009.

⁵¹ Киян С.М. Глобальна координація стратегій економічного розвитку: автореф. дис... к-та екон. наук спец. 08.00.02. Київ: Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана, 2021.

ганізації або найбільш дієві неурядові організації, яких зсередини підштовхуватимуть до змін.

Інертний сценарій передбачає вертикальний характер взаємодії, посилення ролі міжнародних організацій у координаційних діях, спричинене збільшуваними глобальними викликами і загрозами; низхідний характер координаційних ініціатив; застарілість підходів до глобального управління; поглиблення диспропорційності соціально-економічного розвитку країн; зміна лідерів глобального впливу. За такого сценарію конкуренція за глобальне лідерство загострюватиметься, так само, як і в інших можливих альтернативних сценаріях, що створюватиме підґрунтя для ревізії принципів координації міжнародної економічної політики.

Зважаючи на останні тенденції, найімовірнішим нам вбачається хвилеподібний сценарій. Пандемія коронавірусу продемонструвала, що економіки країн почали орієнтуватися на власні потужності. Якщо раніше світові економічні лідери закликали до відкриття кордонів і лібералізації руху товарів, то коронакриза внесла корективи в цей тренд.

Відповідно й архітектура глобальної координації буде змінюватися, беручи до уваги її сьогодишню неефективність та інституційну слабкість. Посилаючись на засновника і президента Всесвітнього економічного форуму Клауса Шваба⁵², можна сказати, що зараз набирає обертів концепція «Великого перезавантаження»⁵³. Ця ідея була підтримана низкою організацій і їх представниками, зокрема Генеральним Секретарем ООН і виконавчим директором Всесвітнього банку.

Суть концепції полягає у напрацюванні справедливої і екологічно збалансованішої економіки. Це передбачає відмову від застосування показника ВВП як критерія економічного прогресу, оскільки економічний прогрес буде вимірюватись екологічною збалансованістю та інклюзивністю. Відбудеться масштабний перерозподіл багатства у суспільстві та відмова від політики неолібералізму, що приведе до посилення ролі держави. Глобальні координаційні зусилля щодо подолання пандемії коронавірусу прискорять запровадження «Великого перезавантаження». Головний фокус буде спрямований на інститути, інфраструктуру, людський капітал, інноваційні екосистеми. При цьому система домінування власних інтересів поступається домінуванню екологічного, соціального та сталого пріоритетів корпоративної й державної відповідальності.

Архітектура глобальної координації в найближчі роки імплементуватиме концепцію «Великого перезавантаження». Можна стверджувати, що координаційна роль чинних глобальних інституцій саме на сучасному етапі зменшуватиметься. На противагу цьому збільшуватиметься роль держави, соціуму та корпорацій з соціальною відповідальністю. Відпо-

⁵² Klaus Schwab, Thierry Malleret. COVID-19: The Great Reset / Forum Publishing. 2020. P. 110.

⁵³ *The Great Reset initiative* / Всесвітній економічний форум. URL: <https://www.weforum.org/great-reset/> (дата звернення: 05.10.2020).

відно зростатимуть і тенденції до горизонтальної інтеграції, координація набуде більше горизонтального характеру. Новий контекст «Великого перебалансування» також визначить стратегії, щодо яких координуватимуться світові економіки. На глобальному рівні вертикальна координація матиме тимчасовий, короткостроковий або ситуативний характер. Як наслідок, координація поступово переходитиме від міждержавного до неурядового рівнів.

Без імплементації у цю систему глобальних інститутів громадянського суспільства, інтелектуальних центрів, кластерів і платформ, переходу від інформаційного обміну до взаємоузгоджених політик і спільних дій, гармонізації практик прийняття рішень, підвищення довіри серед суб'єктів міжнародної економіки, розширення співпраці інституцій у горизонтальних і вертикальних вимірах координаційні заходи не будуть ефективними.

Очікується, що країни, що розвиваються, стануть драйверами сталого розвитку завдяки швидкому зростанню інноваційності, продуктивності та зміцненню основ економічної політики.

Такий шанс, за умов переходу на всебічні інноваційні та координаційні основи, варто використати і в Україні. Від того, наскільки значною буде інноваційність розвитку України, залежить її роль і місце у світовій економічній системі. Для цього необхідне відповідне переосмислення світового досвіду і відображення в стратегії економічного розвитку прискореного реформування засад функціонування національної економіки. Використання можливостей повноправної участі у міжнародній координації сприятиме стабільності та сталому розвитку національної економіки на даному етапі та в майбутньому.

Висновки

Геополітичні і гео економічні трансформації, загострення планетарних проблем людської життєдіяльності, посилення нерівномірності, диспропорційності і кризовості світового господарства, обмеженість національного бачення розвитку і недостатні можливості країн щодо нейтралізації спільних загроз слугували детермінантами глобальної координації.

Глобальна координація стратегій виявилася нерівномірною в країнах з різним рівнем розвитку. Зокрема, у розвинених економіках спостерігалася вища ефективність координації та залученість країн-бенефіціарів до світової інституційної архітектури. Для країн, що розвиваються, існує потреба у скороченні відставання від розвинених економік, зважаючи на розрив в освоєнні технологічних інновацій, недосконалість інституційних механізмів і складність залучення необхідних ресурсів розвитку.

Продемонстровано, що офіційна допомога розвитку не корелює (коефіцієнти статистично незначимі) з показником ВВП на душу населення,

часткою найбіднішого населення, емісії вуглецю на світовому рівні. Тому застосування допомоги розвитку потребує вдосконалення для підвищення її впливу на показники економічного зростання, зниження бідності та зменшення негативного впливу на довкілля. Координаційні механізми та інструменти, які спрямовані на зміну структури економіки в бік посилення третинної сфери, зростання державних витрат і підвищення продуктивності праці, відіграють помітну роль на світовому рівні у вирішенні екологічних та соціальних проблем у загальній стратегії сталого розвитку.

Така ситуація ставить перед Україною додаткові виклики у процесі інтеграції до світового господарства. З урахуванням порівняно низьких обсягів допомоги розвитку для України нагальним постає завдання прискорення інституційних і структурних реформ.

Варто пам'ятати, що досвід кожної країни є доволі унікальним — дуже складно адаптувати досвід іншої країни, бо це зумовлено і різними ресурсами, і різними вхідними параметрами. Відповідно, необхідно виробити унікальну стратегію сталого розвитку, використовуючи можливості та інструменти глобальної координації.

При цьому офіційна допомога розвитку не є єдиним фактором стимулювання реформ у країні. Важливим лишається й розуміння необхідності досягнення ЦСР, застосування й інших інструментів координації, зокрема, підписання міжурядових угод, конвенцій, резолюцій, затвердження програм і проектів, трансфер знань, консалтинг.

Сучасна ситуація у світовій економіці створює передумови для зміни поглядів на міжнародну координацію, вимагає переглянути концептуальні засади напрацювати комплексні методи її реформування. Тим важливіше, щоб Україна приєдналася до світових процесів, зокрема щодо координації, як рівноправний партнер.

Список літератури

1. *Century Dictionary*. Coopt to Coot. Vol. II. P. 1251.
2. *Christensen T., LЖgreid P.* Governance coordination capacity and quality does wicked policy areas matter? Stein Rokkan Centre for Social Studies. Working Paper. 2018. No. 5.
3. *Coordination of National Economic Policies*. Group of Thirty Occasional Paper. 1981. No 7.
4. *Currie D., Levine P.* (2002). «The Panorama of Economic Thought in the Late Twentieth Century»: in 2 vol. *International Coordination of Macroeconomic Policies*. 2002. Vol. 1.
5. *Denysiuk S., Galperina L.* (2017). *Green Industrial Development in Ukraine. Industrial Policy and Sustainable Growth*. Editors: Murat Үлек. Springer. 26 p. ISBN: 978-981-10-3964-5 (Print)

6. Galperina L.P., Girenko A.T., Mazurenko V.P. The Concept of Smart Economy as the Basis for Sustainable Development of Ukraine. *International Journal of Economics and Financial Issues (IJEFI)*. Vol 6. No. 8S (2016). Pp. 307-314. (SCOPUS)
7. Klaus Schwab, Thierry Malleret. Covid-19: The Great Reset. *Forum Publishing*. 2020. P. 110.
8. Koop C., Lodge M. Exploring the co-ordination of economic regulation. *J Eur Publ Policy*. 2014. Vol. 21(9). P. 1311-1329.
9. Noah Webster. An American dictionary of the English language. Rulon-Miller Books, 2011.
10. *Policy challenges. Global Policy Model: An application*. Coordinated and uncoordinated policy measures as the global financial crisis intensifies. Extract from *World Economic Situation and Prospects*. 2009.
11. Prachi Juneja. "Coordination and Cooperation" by Management Study Guide: офіційний сайт. URL: <https://www.managementstudyguide.com/coordination.htm> (дата звернення: 05.10.2020).
12. *The Great Reset initiative* / Всесвітній економічний форум. URL: <https://www.weforum.org/great-reset/> (дата звернення: 05.10.2020).
13. Wade Robert Hunter. Global growth, inequality, and poverty: the globalization argument and the "political" science of economics. In: Ravenhill, John, (ed.) *Global political economy*. Oxford University Press, Oxford, UK, 2017. P. 319-355.
14. William H. Branson, Jacob A. Frenkel and Morris Goldstein. *International Policy Coordination and Exchange Rate Fluctuations. The Coordination of Macroeconomic Policies*. University of Chicago Press. 1990.
15. World Bank Open Data. Free and open access to global development data. URL: <https://data.worldbank.org/indicator>
16. Аблязов Д. Е. (2011). Взаємодія та координація в державному управлінні. *Право і безпека*. 2011. № 5. С. 40.
17. Бандурка О. М. (2004). Теорія і практика управління органами внутрішніх справ України: монографія. Х.: НУВС, 2004.
18. Білоус В. Т. Договори як правова основа координації в управлінні правоохоронними органами України по боротьбі з економічною злочинністю. *Вісник Хмельницького інституту регіонального управління і права*. 2003. № 1 (5). С. 173.
19. Бублій М. П. (2013). Координація діяльності органів державної влади під час здійснення контрольних функцій. Теорія та практика державного управління. 2013. № 3. С. 16-24.
20. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.). Уклад. і гол. ред. В. Т. Бусел. Київ; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2005. 1728 с <https://slovnuk.ua/index.php?swrd=%D0%BA%D0%BE%D0%BE%D1%80%D0%B4%D0%B8%D0%BD%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F>
21. Гнидюк Н. А. (2010). Механізм координації політики європейської інтеграції в системі державно-управлінських відносин. *Актуальні проблеми державного управління*. 2010. № 2. С. 62-72.
22. Киян Є.М. Глобальна координація стратегій економічного розвитку: автореф. дис... к-та екон. наук спец. 08.00.02. Київ: Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана, 2021.

23. *Киян Є.М.* Глобальна координація стратегій економічного розвитку: дис. ... к-та екон. наук, спец. 08.00.02. Київ: Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана, 2020.

24. *Клюєв О. М.* (2011). Проблеми розмежування понять координація і взаємодія в управлінській науці та практичній діяльності органів внутрішніх справ. *Право і безпека*. 2011. № 3. С. 76-80.

25. *Лук'яненко Д.Г., Кальченко Т.В.* Стратегії глобального управління. *Міжнародна економічна політика*. 2008. № 1-2. С. 5-43.

26. *Монтерейський консенсус*. Міжнар. конф. з фінансування розвитку. Організація Об'єднаних Націй (18–22 березня 2002 р.) URL: https://www.un.org/ru/documents/decl_conv/declarations/monterrey.shtml (дата звернення: 05.10.2020).

27. *Порядок денний сталого розвитку до 2030 року*. Резолюція Генеральної Асамблеї ООН (25 вересня 2015 р.). URL: <http://sdg.org.ua/ua/resources-2/344-2030-2015> (дата звернення: 05.10.2020).

28. *Ринейська Л. С.* (2018). Роль міжнародних організацій у формуванні міжнародних стратегій економічного розвитку. *Ефективна економіка*. 2018. № 3. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/3_2018/56.pdf

29. *Сардак С. Е.* (2012). Глобальна координація розвитку людських ресурсів. *Економіка та держава*. 2012. № 10.

30. *Сіденко В. Р.* (2017). Важкі дилеми оновлення глобальної інституційної архітектури. *Економіка України*. 2017. № 4. С. 3-21.

31. *Субочев О. В., Киян Є. М.* Методичні підходи оцінювання надійності банку в контексті глобальної координації систем банківського нагляду. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 19-20. С. 103-109.

Стаття надійшла до редакції 08.09.2021.